

Quan es pot disposar dels diners invertits en un pla de pensions?

ELS PLANS DE PENSIONS SÓN PRODUCTES D'INVERSIÓ PENSATS PER PREPARAR LA JUBILACIÓ I ÉS EN AQUEST MOMENT QUAN EL PRODUCTE PERMET DISPOSAR DELS DINERS, ENCARA QUE HI HAGI CONTINGÈNCIES ESTABLERTES PER LA LLEI QUE PERMETEN DISPOSAR DELS DINERS ESTALVIATS, COM SÓN INVALIDESA, DEFUNCIÓ, DEPENDÈNCIA, ATUR I MALALTIA GREU. TAMBÉ DURANT EL TERMINI DE DOS ANYS DES DE L'ENTRADA EN VIGOR DE LA LLEI 1/2013 (15 DE MAIG DE 2013), ELS PARTÍCIPS DELS PLANS DE PENSIONS PODRAN FER EFECTIUS ELS SEUS DRETS CONSOLIDATS, A FI QUE PUGUIN ACCEDIR A L'ESTALVI ACUMULAT EN EL PLA QUAN ES TROBIN DAVANT UN PROCEDIMENT D'EXECUCIÓ DE LA RESIDÈNCIA HABITUAL, EN ELS TERMES QUE S'ESTABLEIXIN PER REGLAMENT.

D'acord amb la normativa dels plans i els fons de pensions (Reial decret legislatiu 1/2002, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, i Reial decret 304/2004, de 20 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament de plans i fons de pensions), els supòsits en què es poden recuperar els diners invertits en un pla de pensions són els següents:

A. Situacions ordinàries en què puc recuperar l'estalvi del pla de pensions

a) Jubilació del partícip

És la principal causa que permet recuperar el pla de pensions i indica l'essència per la qual es va crear el producte, que és servir d'estalvi a llarg termini per complementar les pensions públiques de jubilació una vegada arribada l'edat de retirar-se de la vida laboral.

Per a la determinació d'aquesta contingència caldrà atènyer-se al que preveu el règim de Seguretat Social corresponent.

A l'enllaç següent es detallen els diferents casos de jubilació, d'acord amb la normativa actualment vigent: [Requisits per a la jubilació de la Seguretat Social](#)

Quan no sigui possible l'accés d'un partícip a la jubilació, la contingència s'entendrà produïda a partir del moment en què compleixi els 65 anys d'edat, en què el partícip no exerceixi o hagi cessat l'activitat laboral o professional i no cotitzi per a la contingència de jubilació per a cap règim de la Seguretat Social.

No obstant això, es podrà anticipar la percepció de la prestació corresponent a partir dels 60 anys d'edat en els termes que s'estableixin per reglament.

Article 8. Reglament de plans i fons de pensions
Anticipació de la prestació corresponent a jubilació

1. Si les especificacions del pla de pensions ho preveuen, es pot anticipar la percepció de la prestació corresponent a jubilació a partir dels 60 anys d'edat.

A aquest efecte, caldrà que concorrin en el partícip les circumstàncies següents:

- a) Que hagi cessat en qualsevol activitat que determini l'alta a la Seguretat Social, sense perjudici que, si s'escau, continuï assimilat a l'alta en algun règim de la Seguretat Social.
- b) Que en el moment de sol·licitar la disposició anticipada encara no reuneixi els requisits per a l'obtenció de la prestació de jubilació en el règim de la Seguretat Social corresponent.

No és procedent l'avançament de la prestació que regula aquest apartat en els supòsits en què no sigui possible l'accés a la jubilació a què es refereix l'article 7.a).2n

2. Les especificacions dels plans de pensions també podran preveure el pagament anticipat de la prestació corresponent a la jubilació en cas que el partícip, tingui l'edat que tingui, extingeixi la relació laboral i passi a la situació legal de desocupació a conseqüència d'un expedient de regulació d'ocupació aprovat per l'autoritat laboral.

Els plans de pensions podran preveure el pagament de la prestació corresponent a la jubilació en cas que el partícip, tingui l'edat que tingui, extingeixi la relació laboral i passi a la situació legal de desocupació en els casos que estableixen els articles 49.1.g, 51, 52 i 57.bis del Text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors. Per reglament, es podran establir condicions per al manteniment o la represa de les aportacions a plans de pensions en aquest supòsit.

A partir de l'accés a la jubilació, el partícip podrà seguir fent aportacions al pla de pensions. No obstant això, una vegada iniciat el cobrament de la prestació de jubilació o el cobrament anticipat de la prestació corresponent a jubilació, les aportacions només es podran destinar a les contingències de defunció i dependència. El mateix règim s'aplicarà, quan no sigui possible l'accés a la jubilació, a les aportacions que es realitzin a partir del moment en el qual es compleixin els 65 anys d'edat. Es podran establir per reglament condicions sota les quals es podran reprendre les aportacions per a jubilació amb motiu de l'alta posterior en un règim de Seguretat Social per exercici o represa d'activitat.

El que disposa la lletra a) s'entendrà sens perjudici de les aportacions a favor de beneficiaris que duguin a terme els promotors dels plans de pensions del sistema d'ocupació a l'empara del que preveu l'apartat 3 de l'article 5 d'aquesta Llei.

b) Incapacitat laboral total i permanent per a la professió habitual o absoluta i permanent per a qualsevol feina, i la gran invalidesa, determinades de conformitat amb el règim corresponent de Seguretat Social.

Per a la determinació d'aquestes situacions, caldrà atènyer-se al que preveu el règim de la Seguretat Social corresponent.

c) Defunció del partícip o beneficiari, que pot generar dret a prestacions de viduitat, orfandat o a favor d'altres hereus o persones designades

En aquest cas, els hereus legals podran recuperar els diners del pla de pensions.

d) Dependència severa o gran dependència del partícip

Regulada a la *Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència*. Totes les persones que puguin acreditar que estan en situació de dependència en els graus anunciats (severa o gran dependència) podran recuperar els diners del seu pla de pensions.

B. Supòsits excepcionals de disposició anticipada

D'acord amb l'article 8.8 de Llei de regulació dels plans i fons de pensions, els partícips només podran fer efectius els seus drets consolidats en els supòsits de **desocupació de llarga durada o de malaltia greu**. Es determinaran per reglament aquestes situacions, així com les condicions i els termes en què es podran fer efectius els drets consolidats en aquests supòsits. En qualsevol cas, les quantitats percebudes en aquestes situacions se subjectaran al règim fiscal que estableix la Llei per a les prestacions dels plans de pensions.

L'article 9 del Reglament dels plans i fons de pensions assenyala que, de manera excepcional, els drets consolidats en els plans de pensions es podran fer *efectius en la seva totalitat o en part* en els supòsits de malaltia greu o desocupació de llarga durada d'acord amb el que preveu aquest article, sempre que el tinguin en compte de manera expressa les especificacions del pla de pensions i amb les condicions i limitacions que aquestes estableixin.

a) Malaltia greu

Les especificacions de plans de pensions podran preveure la facultat del partícip de fer efectius els seus drets consolidats en cas que *estigui afectat per una malaltia greu o bé el seu cònjuge, o bé algun dels ascendents o descendents* en primer grau o la persona que, en règim de tutela o acolliment, *convisqui amb el partícip o en depengui*.

A aquest efecte, es considera malaltia greu, sempre que es pugui acreditar mitjançant un certificat mèdic dels serveis competents de les entitats sanitàries de la Seguretat Social o entitats concertades que atenguin l'afectat:

- a) Qualsevol malaltia o lesió que incapaciti temporalment per a l'ocupació o activitat habitual de la persona durant un període continuat mínim de tres mesos, i que requereixi la intervenció clínica de cirurgia major o el tractament en un centre hospitalari.
- b) Qualsevol malaltia o lesió amb seqüeles permanents que limitin parcialment o impedeixin totalment l'ocupació o l'activitat habitual de la persona afectada, o la incapacitin per a la realització de qualsevol ocupació o activitat, requereixi o no, en aquest cas, assistència d'altres persones per a les activitats més essencials de la vida humana.

Els supòsits anteriors es consideraran malaltia greu mentre no donin lloc a la percepció pel partícip d'una prestació per incapacitat permanent en qualsevol dels seus graus, de conformitat amb el règim de la Seguretat Social, i sempre que suposin per al partícip una disminució de la seva renda disponible per augment de despeses o reducció dels ingressos.

b) Desocupació de llarga durada

Els drets consolidats en els plans de pensions també es podran fer efectius en el supòsit de desocupació de llarga durada.

Es considera que el partícip està en situació d'atur de llarga durada sempre que reuneixi les condicions següents:

a) Estar en situació legal de desocupació.

Es consideren situacions legals de desocupació els supòsits d'extinció de la relació laboral o administrativa i suspensió del contracte de treball establert com a tals situacions legals de desocupació a l'article 208.1.1 i 2 del text refós de la Llei general de la Seguretat Social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny, i normes complementàries i de desplegament.

b) No tenir dret a les prestacions per desocupació en el seu nivell contributiu, o haver exhaurit aquestes prestacions.

c) Estar inscrit en el moment de la sol·licitud com a demandant d'ocupació en el servei públic d'ocupació corresponent.

d) En el cas dels treballadors per compte propi que hagin estat prèviament integrats en un règim de la Seguretat Social com a tals i hagin cessat en la seva activitat, també es podran fer efectius els drets consolidats si hi concorren els requisits que estableixen els paràgrafs b) i c) anteriors.

La Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions (DGSFP) ha contestat algunes qüestions en relació amb diversos supòsits de situacions de desocupació. Per exemple:

- [Cobrament per situació d'atur preexistent a la contractació del pla](#)
- [Termini per a l'atenció de sol·licituds de rescat per desocupació de llarga durada](#)

Disponibilitat dels plans de pensions en cas de procediment d'execució sobre la residència habitual

A més de les contingències anteriors que permeten disposar dels diners estalviats en un pla de pensions, la Llei 1/2013, de 14 de maig, de mesures per reforçar la protecció als deutors hipotecaris, reestructuració de deute i lloguer social, i amb vigència des del 15 de maig de 2013, permet la disponibilitat dels plans de pensions en cas de procediment d'execució sobre la residència habitual

Així, aquesta Llei 1/2013 afegeix una disposició addicional setena al Text refós de la Llei de regulació dels plans i fons de pensions, en virtut de la qual s'estableix el següent:

- Durant el termini de 2 anys des de l'entrada en vigor de la Llei 1/2013 (és a dir, des del 15 de maig), els participis dels plans de pensions podran fer efectius els seus drets consolidats en el supòsit de procediment d'execució sobre la residència habitual del partícip.
- Es podran regular per reglament les condicions i els termes en què es podran fer efectius els drets consolidats en aquest supòsit, en què hauran de concórrer almenys els requisits següents:
 - a) Que el partícip estigui sotmès a un procediment d'execució forçosa judicial, administrativa o venda extrajudicial per al compliment d'obligacions, en el qual s'hagi acordat procedir a l'alienació de la seva residència habitual.
 - b) Que el partícip no disposi d'altres béns, drets o rendes en quantia suficient per satisfer la totalitat del deute objecte de l'execució i evitar l'alienació de l'habitatge.
 - c) Que l'import net dels seus drets consolidats en el pla o plans de pensions sigui suficient per evitar l'alienació de l'habitatge.
- El reembossament de drets consolidats es farà efectiu a sol·licitud del partícip, en un pagament únic en la quantia necessària per evitar l'alienació de l'habitatge, subjectant-se al règim fiscal establert per a les prestacions dels plans de pensions. El

reembossament s'haurà d'efectuar dins el termini màxim de 7 dies hàbils des que el partícip presenti la documentació acreditativa corresponent.

- El Govern, a proposta del ministre d'Economia i Competitivitat, podrà ampliar el termini previst en aquesta disposició per sol·licitar el cobrament dels plans de pensions en cas de procediment d'execució sobre la residència habitual o establir nous períodes a aquest efecte, tenint en compte les necessitats de renda disponible davant la situació d'endeutament derivada de les circumstàncies de l'economia.

El que estableix aquesta disposició també serà aplicable als assegurats dels plans de previsió assegurats, plans de previsió socials empresarial i mutualitats de previsió social a què es refereix l'article 51 de la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'impost sobre la renda de les persones físiques, i en general a les assegurances col·lectives que instrumenten compromisos per pensions en què s'hagi transmès als assegurats la titularitat dels drets derivats de les primes pagades per l'empresa, i també en relació amb els drets corresponents a primes pagades per aquells.

Tractament de les contingències en el cas de les EPSV

En el cas de les EPSV (entitats de previsió social voluntària, un producte d'estalvi dissenyat amb el mateix objectiu i funcionament d'un pla de pensions, però per a persones amb residència fiscal al País Basc), la Llei 5/2012, de 23 de febrer, sobre entitats de previsió social voluntària (BOP 06-03-2012), en vigor des del 7 de març de 2012, estableix que l'acció protectora del règim de previsió social establert en aquesta Llei per a les EPSV es pot estendre a alguna o a totes de les contingències personals següents:

a) Jubilació

La contingència de jubilació s'entendrà produïda quan el soci ordinari o la sòcia ordinària accedeixi efectivament a la jubilació en el règim corresponent de la Seguretat Social i similars o en funció d'òrgan competent. A aquest efecte, la jubilació anticipada, la flexible, la parcial i altres fórmules equivalents que, si s'escau, es reconeguin per la Seguretat Social tindran la consideració de jubilació.

Quan no sigui possible l'accés a la jubilació esmentada a l'apartat anterior, la contingència s'entendrà produïda a l'edat fixada en els estatuts de l'entitat, que no podrà ser inferior als seixanta anys, sempre que no s'exerceixi l'activitat laboral o professional o se cessi en l'activitat i no s'estigui cotitzant per a la contingència de jubilació en cap règim de la Seguretat Social.

Així mateix, les entitats de previsió social voluntària d'ocupació que agrupin autònoms o socis treballadors i de treball de societats cooperatives i laborals podran regular l'accés a la prestació de jubilació a partir dels seixanta anys, sempre que no s'exerceixi l'activitat laboral o professional o se cessi en l'activitat.

b) Incapacitat permanent o invalidesa per al treball d'acord amb el que estableix qualsevol règim de Seguretat Social i similars o en funció d'òrgan competent.

En el cas d'un soci o una sòcia no integrats en el sistema de Seguretat Social, es produirà la contingència d'invalidesa quan els organismes competents acreditin una reducció anatòmica o funcional no inferior al 33% o al percentatge que es determini per reglament.

c) Mort

d) Dependència

S'entendrà com l'estat de caràcter permanent en què es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i lligades a la falta o la pèrdua d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten l'atenció d'una altra persona o d'altres persones o ajudes importants per dur a terme activitats bàsiques de la vida diària, o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, d'altres suports per a la seva autonomia personal.

e) Desocupació de llarga durada

Entesa com la pèrdua d'ocupació, o en cessament d'activitat en el cas dels treballadors autònoms, que reuneixin les condicions que es desplegaran per reglament segons els criteris següents:

- Estar en situació legal de desocupació cobrant la prestació contributiva durant un any, llevat que amb anterioritat hagi finalitzat aquesta prestació.
- En el cas de no percebre prestacions per desocupació en el nivell contributiu, la prestació corresponent es podrà percebre sense transcurs de cap termini si s'acredita que s'està en situació legal de desocupació com a demandant d'ocupació.
- La prestació serà abonada en forma de renda mensual equivalent a les retribucions de la prestació en el seu nivell contributiu, llevat que el soci en sol·liciti el pagament únic amb fins concrets de foment d'ocupació.

f) Malaltia greu

Entesa com la malaltia física o psíquica que incapaciti temporalment per un període superior a tres mesos i que requereixi intervenció quirúrgica major o el tractament hospitalari del soci o la sòcia, del cònjuge o la parella de fet o dels seus parents en primer grau i sempre que suposi una disminució d'ingressos o un augment de despeses.

Així mateix, seran susceptibles de l'acció protectora de les entitats de previsió social voluntària, mitjançant la concessió de prestacions socials, les contingències següents:

- a) Incapacitat temporal.
- b) Ajudes a l'ocupació.
- c) Naixement i adopció.
- d) Matrimoni o parella de fet d'acord amb la legislació vigent.
- e) Despeses mèdiques.
- f) Estudis oficials.
- g) Assistència sanitària, intervenció quirúrgica i estada en centres sanitaris.
- h) Altres de similars relacionades amb la previsió social.

Nota: El ple del TC, per providència de 18 de desembre de 2012, ha acordat admetre a tràmit el recurs d'inconstitucionalitat núm. 6902-2012, contra els articles 14.a); 19.2; 22; 23.1.a); 24; 26.1; 32.1; 46.2; 57.2; 58.1.c) i 2; i 60.1 d'aquesta Llei (BOE de 22 desembre).

Altres contingències

Les EPSV poden atorgar prestacions per l'esdeveniment d'aquestes altres contingències:

- a) Danys i perjudicis en els béns del soci o la sòcia quan es tracti d'habitatge, parament domèstic, instruments de treball, bestiar, collites, boscos, embarcacions o qualsevol altra classe de béns units a la seva activitat laboral o professional.
- b) Despeses i serveis derivades del sepeli.

En aquests casos, l'EPSV cobrirà exclusivament aquestes contingències.

Departament d'Estudis de Planificació Jurídica